

Сценарій заходу «Рушнички, ви мої рушнички»

Звучить пісня «Рушники»

Вед.1 Добрий день, шановні гості. Ми раді вітати вас у цьому залі.

Український рушник. На ньому вишита доля нашого славного народу, на ньому дивним візерунком переплелися людські радість і біль, щастя і горе. Рушник супроводжував людину все життя від самого народження. Чому це невелике вишите полотно отримало таку назву? Вважають, що вона походить від давнього слова «ручник», тобто шмат тканини, зітканий та вишитий уручну.

Вед. 2 А деякі мовознавці стверджують, що слово «рушник» походить від слова «рушати». Дійсно, супроводжуючи сина в далеку дорогу, українська мати замотувала йому хлібину в шмат білого полотна і, перехрестивши, промовляла: «Рушай щасливо, нехай благословить тебе Бог» І той невеличкий шмат полотна, витканий ніжними і дбайливими руками матері, оберігав козака від лиха і нещастя, нагадував йому про тепло рідної домівки, що чекає на нього

Вед.1 А зараз послухайте легенду про рушник

Було це дуже давно. Жила собі в одному селі мати, і мала вона трьох синів-красенів. На все були здібні хлопці, одне лише не вміли - вишивати, як їх мати. Сядуть було біля неї та й кажуть: "Ви, матусю, шийте-вишивайте, та пісню співайте, а ми подивимось, як народжуються у ваших руках квіти та птахи".

Горнулась мати до синів і такі слова їм мудрі говорила: "Долю я вам вигаптую, а пам'ять про себе в рушничках залишу, тож бережіть їх". Багато рушників вишила за своє життя мати і всі між синами розділила. А даруючи говорила: "Сини мої, мої голуби! Пам'ятайте навік прохання своєї неньки. Куди б не поїхали, куди б не йшли, а рушник у дорогу беріть. Хліб в нього загортайте та інших пригощайте. Хліб на рушникові життя величає, здоров'я береже".

Померла мати, а її слова і пам'ять про неї в рушничках залишилась і передаються з покоління в покоління. З тих пір існує звичай, пов'язаний з цими рушниками. Що ж це за звичай? Проводжаючи в далеку дорогу, на війну чи в армію, мати дарувала синові, доньці, чоловікові рушник, щоб він зберіг їм життя, щоб швидше вони повернулися додому, щоб дорога була щасливою.

"Пісня про рушник".

Вед. 2 Рушник на стіні. Давній звичай. Не було , здається, жодної на Україні оселі, котрої б не прикрашали рушниками. Хай то була одинока хатина вдови чи затісно багатодітна оселя, приземкувата мазанка на півдні України або журна хата на півночі України, або богатирська оселя поміщика – всюди палахкотіли багатством кольорів рушники. Хата без рушників, казали в народі, що родина без дітей.

Вед. 1 По тому , скільки і які були рушники, створювалася думка про жінку, її дочок. Ніщо так предметно і наочно не характеризувало жіночу вправність, майстерність і працьовитість, як ці вимережані руками витвори.

Вед. 2 І старші жінки, і молоді часто досвітку вали: пряли, вишивали. І саме на досвітках переймали від старших і майстерність, і знання.

Інсценізація розмови дівчат із жінкою

Жінка. А ти молодець! Як гарно утирач вишиваєш!

1-а дівчина. Тітонько, який утирач? Це ж полотенце для рук.

Жінка. Саме так. Але наріже вишивали рушник для рук та обличчя і називали утирач. А ще був і стирок.

2-а дівчина. А це що таке? Що за стирок?

Жінка. Стирок – це рушник для посуду, стола і лави. Раніше й утирачі й стирники ткали переважно з цупких волових ниток «ухвійки». А от нині – з кращих сортів льону та конопель.

3-я дівчина. А інші – це які, тітонько?

Жінка. Це покутники, плечові, подарункові, обрядові.

1-а дівчина. Ну, покутники, це, очевидно, ті, що на стінах над фотографією вішали... А плечові?

Жінка. Е, дівонько, плечові – це ті, котрими сватів в'яжуть.

2-а дівчина. А подарункові, обрядові – які це?

Жінка. Ох, дівчатонька, та й гріх же вам цього не знати. Це ж ті, які дають на весіллі, це ті, про які говорять: «На весільному рушнику стояли»!

Вед.1 Український рушник прийшов до нас із давніх часів . Як багато промовляють вишиті рушники до нас. Колись без вишитого рушника не обходилося жодне свято в родині. Рушником накривали хліб на столі. Хліб і рушник – одвічні людські символи добробуту і багатства. Хліб, сіль на вишитому рушникові – то висока ознака гостинності українському народу.

Вед. 2 У кожній хаті обов'язково повинен бути рушник-оберіг. Він оберігав від домовиків. На таких рушниках з обох боків вишивали обереги і обов'язково так, щоб нитки не переривалась у вишивці. Цей рушник боронив хату від нечестей.

Вед.1 Для давніх рушників властивий один, два, рідше три кольори. Пізніше почали рушники вишивати багатьма барвами. Окремо уваги заслуговують рушники централі районів України, Південної Київщини, Чернігівщини – тут побутували ткані рушники і багато вишиті квітами, рослинністю з переважанням червоного кольору

Учень1

Рушники - це одвічні обереги неба, ними треба дорожити

І все про них знати треба! Рушник і хату прикрашає,

Рушник в дорогу споряджає, рушник з народом був віки,

Тож тчімо й вишиваймо для роду рушники!

Учень 2

Доріжки ненька білі вишивала,

А заплоч блакитну з хвилі брала,

Із клубка свого серця – жар червоний,

З пасма ночі та із смутку – хвилю чорну

Учень 3

Крізь сторічну даль, крізь журбу й печаль

Бабусин рушник до мене прийшов

І мені приніс щебетання птахів,

Мрії і жагу, солоність бабусиних сліз

Учень4

Скільки вас і які, України рушники?

Рушничок для дитини. Рушники на всі дні.

Рушничок для хатини. Ще й весільні рушники.

Рушники для недолі. Рушники для малят.

Рушники барвінкові для веселих всіх свят.

Учень 5

Рушнички всі в узорах і рушник на щодень,

Різнобарвні в кольорах, ще й рядочки з пісень.

Рушники України – для обличчя і рук,

З ними діти зростали, брали в світ в дні розлук

Учень 6

Скільки ви, українки, із квіток і рослин

Змайстрували в зазимки рушників для родин!

На весь світ розіслали всі узори

Рушники не для слави, рушники для душі

Учень 7

Рушник мені подарувала мати.

Щоб я не смів ту землю забувати,
Де їв хліб – сіль і знав солоний піт,
І перші смутки, серцю невідомі,
Із багрянцем зорі біля воріт.

Учень8

На моєму рушничку квіти, як у квітничку:
Ружі, сон, лілея біла, а на мак ще й бджілка сіла.
Бджілка – бджілонька мала мед для мами принесла.

Учень 9

Веселкою сплелися кольори
На рушничку твоєму, наче доля.
На нім – тобою прожиті роки,
Усі достоту, з radoщами й болем.
Усе на нім: вечірняя зоря,
І росами умите раннє сонце,
На нім і сльози, й посмішка твоя,
Хатинка рідна і твоє віконце.

Танок із рушниками

Вед.1 Найдовше в Україні збереглась церемонія з рушниками у весільному обряді. Рушники подавали старостам, коли йшли сватати дівчину, ним прикрашали гільце на дівочому вечорі, на рушник ставали молоді, коли їх благословляли батьки.

Вед. 2 У кожній родині, де підростала дівчина, скриня мала повнитися рушниками. Їх дбайливо оберігали, ними хизувалися, показували гостям, сусідам, показували все, що приготувала дівчина собі на посаг. Кращі узорі запозичувалися і передавалися із покоління в покоління. Дати рушники сватам означало, що дівчина дала згоду вийти заміж і готується до весілля.

Вед. 1 Азараз давайте і ми завітаємо до господи, де є дочка на виданні

Сценка «Сватання»

Виходить мати, батько, Галя.

Мати. Галю, дитино! Ану покинь оте прасування! Ану мерщій до печі, та колупай її, колупай! А ти, старий, чого розсівся? Хутко святкову свиту одягай та за стіл сідай. Як господар поважний.

Батько. (не дуже поспішаючи). Та я зараз, а що там, горить, чи що?

Мати. Та бодай тобі! Свати йдуть, свати!

Галя. Ой лишенько!

(Батько сидить за столом, мати зустрічає гостей. Галя колупає піч).

Сват 1. Здорові були, господарю та господине.

Мати. Та здорові були, чого й вам бажаємо. Проходьте, сідайте до столу. Цікаво знати, що привело вас до нашої хати?

Батько. Яку таку справу маєте до нас?

Сват 2. (покашлює в кулак). Діло тут таке: шукаємо ми куніцю – красну дівицю, а вона, кажуть, до вашого двору забігала.

Батько. Он воно що!

Сват 1. Ну, а наш князь шукає її, бо хотів би мати у себе.

Мати. Галю, ти чуєш?

Галя. Та чую, мамо, чую. Постривайте, я зараз.

Батько. Зажди доню. Хочу спитати тебе, сватів вишитими рушниками пов'яжеш чи може гарбуза даси молодому? Гарні ж бо вродили цього року.

Галя. А от зараз побачите.

(Галя виходить).

Батько. А що, сватоньки, куніцю – нашу красну дівицю ви бачили, а от що про свого мисливця розкажете?

Сват 1. Наш козак-мисливець – парубок гарний.

Сват 2. До роботи й до танцю справний. У нього добра й щира вдача.

Сват 1. Є відвага духу й тіла.

Сват 2. І душа у нього здорова.

Українська в нього мова.

Українські пісні знає,

На весіллі заспіває.

(Галя повертається з рушником й хусткою)

Галя. Вишитою хусткою

Я тебе дарую

І при чесних людях кажу,

Що тебе люблю я.

(дає хустку нареченому).

Вас, сватоньки, рушниками пов'яжу,

За такого нареченого

Вам спасибі скажу.

(Вклоняється, підходить до нареченого).

Дозвольте, батьку, дозвольте, мати.

На рушник вишиваний перед вами стати.

Та благословення вашого дістати.

Благословіть, мамо, благословіть, тату,

На щасливу долю, на життя багате.

(Батько й мати з іконою благословляють наречених).

Мати.

Бог благословляє і я благословляю.

Жити аж до віку в парі вам бажаю.

Хай діти – як квіти, життя барвінкове,

Веселе, як ружі на цім рушникові.

Батько.

Щастя вам, діти, поваги, любові,

Хлібного столу, доброї долі.

Зерном золотим хай колишеться нива.

Хай буде родина здорова й щаслива.

(Молоді вклоняються батькам).

Галя.

Спасибі тобі, моя ненько,

Що будила мене раненько,

А я слухала, вставала,

Рушнички вишивала.

По тихому Бугу білила,

На сухому бережку сушила,
Своїх старостів дарила.

Вед.1. Після сватання справляли гучне весілля. А в понеділок багато людей сходилося дивитися, як молода починала вбирати хату своїми рушниками. Розвішувала їх на двері, й на образи, й на вікна, й на дзеркала. Хата мала вигляд писанки. «Нехай ваші, мамо, спочивають, а мої до роботи стають», - казала при тім. Це означало, що молода господиня відтепер виконуватиме основну домашню роботу, а мати або свекруха (залежно від того, при кому залишилися жити молоді) можуть більше відпочивати.

Вед 2 Стара господиня відповідала: «Нехай буде так, як Бог велів». Складала свої рушники в скриню, і лежали вони там до останньої днини. Ось і наші дівчата вирішили також підготуватися до майбутнього весілля – вишити рушник, вкласти в нього всі свої думки, надії, щоб, коли прийде час, стати з коханим на вишитий своїми руками рушник.

Вед1 Кожна дівчина добирала свій візерунок, адже він несе в собі свою символіку. Тож нехай дівчата розкриють нам свої секрети.

Учениця 1. На моєму рушникові калина – це дерево нашого українського роду. Колись, у сиву давнину вона пов'язувалась із народженням Всесвіту, тому й назву свою має від давньої назви Сонця – Коло. Оскільки ягідки калини червоні, той і стали вони символом крові та невмирущого роду. Тому весільні рушники прикрашали могутніми гронами калини.

(Звучить пісня «На калині мене мати колихала»).

Учениця 2. На моєму рушникові калина в парі з дубом. Це поєднання – символ сили і краси. Але сили незвичайної, невмирущої. Дуб - священне дерево, він уособлював Перуна, бога сонячної чоловічої енергії, розвитку життя. Хлопці й молоді чоловіки повинні оберігати свій рід.

Учениця 3. На моєму рушникові – маки. З давніх-давен в Україні святили мак, обсипали людей і худобу, бо вірили, що мак має чарівну силу, яка захищає від усякого зла. А ще вірили, що поле після битви на весні вкривається маками. Ніжна трепетна квітка несе в собі незнищенну пам'ять роду.

Учениця 4. На моєму рушнику вишитий виноград. Символіка винограду розкриває нам радість і красу створення сім'ї.

Сад-виноград – це життєва нива, на якій чоловік є сіячем, а жінка має обов'язок ростити і плекати дерево їхнього роду. Тому виноград завжди в'ється на родинних рушниках.

Учениця 5. На моєму весільному рушнику пишаються поважні пави. Птахи – то символи людських душ. На родинних рушниках, де вишите розлоге Дерево Життя з філософським змістом минулого, сучасного й майбутнього, птахів вишивали фантастичними. Вони переважно мають над собою символ Божого благословення – вінець.

Учениця 6. Із великою любов'ю наш народ ставився до ластівки – вірної супутниці людської оселі. Ця пташечка несе добру звістку. Саме вона турбується, щоб людина не пропустила благословенної пари для створення сім'ї та зміцнення господарства.

Учениця 7. А в мене на рушникові два лебеді. Лебеді – символ вірності, адже відомо, що вони обирають собі пару на все життя. Тут всі мої мрії.

Пісня «Рушник вишиваний»

2-й ведучий:

Без рушника, як без пісні, неможливе народження, одруження, зустріч гостей. Ним витирають руки, з ним поряються коло печі, з ним доять корову.

1-й ведучий:

Після закінчення жнив хліборобів зустрічають із хлібом-сіллю на рушнику.

2-й ведучий:

В Україні поширений звичай накривати рушником хліб на столі. Коли син вирушав у далеку дорогу, мати давала йому рушник, як оберіг від лиха. Тому й оспіваний він у віршах і піснях.

1-й учень:

Як з'являємось на світ ми,
В крижмі - білі рушники.
Полотняне диво світле,
Плід душі і хист руки.

2-й учень:

Як прийде пора до шлюбу,
З блиском золота кілець,
Рушники, з дитинства любі,
Ляжуть в стежку під вінець.

3-й учень:

Чи коли від краю свго
Довгий шлях кудись лежить,
Рушники з хрестом в дорогу
Рід тебе благословить.

4-й учень:

А прийдеться шлях останній
Нам відміряти в житті –
Рушники прості, прощальні,
З калачами на хресті.

5-й учень:

Рушники, рушники –
Наче долі сторінки,
Їхня мова писанкова
Збереглася на віки.

6-й учень:

Моя бабуса гарно вишиває,
Цвітуть на полотні троянди й виноград,
Розмай калиновий там грає,
І спів птахів і щебет пташенят.

7-й учень:

Навік з'єднались чорне і червоне –
Мойого краю гордість і краса.
Душа народу, малинові дзвони?
Його веселка і його сльоза.

Вед 1 Хліб на рушнику – одвічні символи гостинності нашого народу

Вед 2 От і наші хліб-сіль на вишитому полотні для вас , друзі

1уч. На рушник розшитий

Хліб кладемо з сіллю

2 уч. Щоб легкі дороги славили Україну

зуч. Щоб у нашій праці і гучнім весіллі

4 уч. Шанували в світі над усе людину

Вед.1 Дякуємо всім за увагу

Вед. 2 До нових зустрічей

Пісня «Україна вишивана»